

Rapport

Den statliga sektorn 2020

The logo consists of the lowercase letters 'esv' in a green, sans-serif font. The 'e' and 's' are connected, and the 'v' is separate.

EKONOMISTYRNINGSVÄRKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2021-06-22

Dnr: 2021-00276

ESV-nr: 2021:20

Copyright: ESV

Rapportansvarig: Heidi Söderström Laag

Förord

Ekonomistyrningsverket (ESV) överlämnar årligen underlag till årsredovisning för staten till regeringen. Den konsoliderade redovisningen i årsredovisningen omfattar myndigheterna, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen. Dessutom ingår resultatandelar samt andelsvärden från hel- och delägda statliga bolag samt Riksbankens grundfond som en tillgång hos staten.

Den statliga sektorn är dock i realiteten större eftersom Riksbanken och AP-fonderna faller utanför avgränsningen för statens konsoliderade balans- och resultaträkningar i årsredovisningen för staten. Därför gör ESV årligen denna sammanställning för att ge en samlad och översiktlig bild över samtliga verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över.

Enligt 22 § förordningen (2011:231) om underlag för årsredovisning för staten lämnar ESV denna sammanställning i anslutning till att myndigheten lämnar underlagen till regeringen.

I detta ärende har generaldirektör Clas Olsson beslutat. Utredare Heidi Söderström Laag har varit föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också avdelningschef Peter Kvist, enhetschef Lena Malmqvist och utredare Joulia Cerón deltagit.

Innehåll

1 Sammanställning av verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över.....	5
1.1 Den statliga sektorns förmögenhet	6
1.1.1 Elimineringar	8
1.2 Premiepensionssystemet.....	10
1.3 AP-fonderna och premiepensionssystemet	10
1.4 Statliga bolag, banker och finansinstitut	12
1.5 Riksbanken.....	13
1.6 Den statliga sektorn 1992–2020	14

1 Sammanställning av verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över

Den här rapporten ger en samlad och översiktlig bild över samtliga verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över. Utöver myndigheterna under riksdagen och regeringen omfattar rapportens sammanställning:

- Bolag (inklusive banker och finansinstitut)
- AP-fonderna
- Riksbanken
- Allmänna arvsfonden.

För bolag, banker och finansinstitut definieras väsentligt inflytande som att staten har en ägarandel på minst 20 procent i de aktuella organisationerna, vilket är i överensstämmelse med definitionen av intresseföretag i årsredovisningslagen (1995:1554). Därmed ingår inte stiftelser, på grund av att de är självägande.

Allmänna arvsfonden redovisas här med hänsyn till det väsentliga inflytande staten har i verksamheten utan att ha någon ekonomisk ägarandel.

Nationalräkenskaperna redovisar premiepensionssystemet i hushållssektorn i enlighet med principer fastställda av Europeiska unionen. Redovisningen av den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och kapital (se tabell 1) inkluderar således inte premiepensionssystemet utan endast den statliga sektorn. Premiepensionssystemets samlade tillgångar, skulder och kapital redovisas i stället i särskild ordning i tabell 3.

Sammanställningen i rapporten bygger på organisationernas officiella årsredovisningar och ger en uppfattning om den totala statliga bokförda förmögenheten.

1.1 Den statliga sektorns förmögenhet

Den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och kapital framgår av tabell 1. För de tillgångar och skulder som bara indirekt ägs av staten har statens andel räknats med hänsyn till ägarandelen, förutsatt att ägarandelen uppgår till minst 20 procent. De bolag där statens ägarandel understiger 20 procent ingår som värdepappersinnehav bland myndigheternas redovisade tillgångar.

Det har inte varit möjligt att göra någon fullständig eliminering av mellanhavanden såsom fordringar och skulder samt intäkter och kostnader. Det beror på att det till stor del saknas sådant underlag och att de olika organisationernas redovisningsprinciper skiljer sig åt. Dessutom verkar organisationerna under olika regelverk. De elimineringar som ESV har gjort för att undvika dubbelräkning framgår av tabell 2.

Efter ålderspensionsreformen under 1990-talet finansierar AP-fonderna enbart inkomstrelaterad ålderspension inom pensionssystemets så kallade fördelningsdel¹. Aktivitets- och sjukersättning (tidigare förtidspension) och efterlevandepension finansieras från statens budget. Tidigare finansierade AP-fonderna delar av dessa förmåner. För att delvis motverka den ökade belastningen på statens budget som reformen innebar överfördes totalt 245 miljarder kronor från AP-fonderna till statens budget successivt under ett antal år, i enlighet med riksdagens beslut. År 2004–2020 har inga medel överförts utifrån detta beslut. Inkomstpensionssystemet, som inkluderar AP-fonderna, uppvisade ett överskott på 48 miljarder kronor för 2020, enligt Pensionsmyndighetens resultatredovisning för inkomstpensionssystemet. Det kan jämföras med ett överskott på 296 miljarder kronor 2019. Tillsammans med ett ingående balanserat resultat på 758 miljarder kronor uppgår inkomstpensionssystemets utgående överskott till 806 miljarder kronor.

I tabell 1 sammanfattas den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och eget kapital för de senaste fem åren.

¹ För närmare beskrivning av ålderspensionssystemet hänvisas till Skr. 2020/21:101, *Arsredovisning för staten 2020*, Finansdepartementet, 2021, avsnitt 2.6.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av staten budget, s. 169.

Tabell 1. Den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och kapital

<i>Miljarder kronor</i>	2016	2017	2018	2019	2020
Myndigheter					
Summa tillgångar	1 602	1 925	1 984	1 944	2 059
Summa skulder	2 007	2 039	2 002	1 869	2 085
Nettoförmögenhet/Eget kapital	-405	-114	-18	75	-26
Summa skulder och kapital	1 602	1 925	1 984	1 944	2 059
Statliga bolag, banker och finansinstitut					
Summa tillgångar	1 622	1 633	1 789	1 867	2 003
Summa skulder	1 322	1 302	1 437	1 495	1 581
Nettoförmögenhet/Eget kapital	300	331	352	372	422
Summa skulder och kapital	1 622	1 633	1 789	1 867	2 003
Riksbanken					
Summa tillgångar	845	870	935	900	1 294
Summa skulder	726	753	806	735	1 147
Nettoförmögenhet/Eget kapital	119	116	128	165	147
Summa skulder och kapital	845	870	935	900	1 294
AP-fonderna					
Summa tillgångar	1 360	1 447	1 410	1 618	1 717
Summa skulder	38	34	26	21	19
Nettoförmögenhet/Eget kapital	1 322	1 413	1 384	1 597	1 698
Summa skulder och kapital	1 360	1 447	1 410	1 618	1 717
Allmänna arvsfonden					
Summa tillgångar	8	9	9	11	12
Summa skulder	8	9	9	11	12
Nettoförmögenhet/Eget kapital	0	0	0	0	0
Summa skulder och kapital	8	9	9	11	12
Elimineringar av inomstatliga mellanhavanden					
Summa tillgångar	-943	-1 096	-1 134	-1 055	-1 065
Summa skulder	-647	-765	-782	-682	-642
Nettoförmögenhet/Eget kapital	-296	-331	-352	-373	-423
Summa skulder och kapital	-943	-1 096	-1 134	-1 055	-1 065
Den statliga sektorn totalt					
Summa tillgångar	4 494	4 788	4 993	5 285	6 020
Summa skulder	3 454	3 372	3 498	3 449	4 202
Nettoförmögenhet/Eget kapital	1 040	1 415	1 494	1 836	1 818
Summa skulder och kapital	4 494	4 788	4 993	5 285	6 020

Källa: ESV:s underlag för årsredovisning för staten med senare kompletteringar från Finansdepartementet

För 2020 var den statliga sektorns nettoförmögenhet 1 818 miljarder kronor efter elimineringar av inomstatliga mellanhavanden. Det är en minskning med 18 miljarder kronor jämfört med 2019.

De statliga myndigheternas nettoförmögenhet försämrades med 101 miljarder kronor, från 75 miljarder kronor vid utgången av 2019 till -26 miljarder kronor vid utgången av 2020. Nettoförmögenheten har därmed övergått från att vara positiv till att vara

negativ. Minskningen förklaras främst av årets underskott i resultaträkningen om -100 miljarder kronor. Underskottet blev 214 miljarder kronor lägre än föregående års överskott om 113 miljarder kronor. Förändringen förklaras främst av minskade skatteintäkter och kraftigt ökade transfereringar under 2020 som en effekt av regeringens och riksdagens åtgärder inom flera områden för att bekämpa spridningen av sjukdomen covid-19 och begränsa dess följdverkningar. En förändrad avsättning till tjänstepensioner påverkade nettoförmögenheten med -37 miljarder kronor och förändringar av vissa poster som redovisas direkt mot eget kapital hos hel- och delägda företag påverkade nettoförmögenheten med 30 miljarder kronor. Dessutom påverkas nettoförmögenheten av andra transaktioner som förändrar tillgångars eller skulders värde utan att de redovisas över resultaträkningen.

AP-fondernas egna kapital ökade med 100 miljarder kronor under 2020 till följd av den positiva utvecklingen av samtliga tillgångar. De statliga bolagens egna kapital ökade med 50 miljarder kronor.

Riksbankens eget kapital minskade med 18 miljarder kronor under 2020, vilket huvudsakligen beror på årets negativa resultat. Balansomslutningen ökade med 394 miljarder kronor, främst till följd av penningpolitiska transaktioner i syftet att minska coronapandemins effekter på den svenska ekonomin.

1.1.1 Elimineringar

Vilka myndigheter som ingår i redovisningen över den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och kapital framgår av bilaga 7 Statliga myndigheter m.m. till skrivelsen Årsredovisning för staten. Statens innehav av aktier i de statliga bolagen redovisas främst av Kammarkollegiet som andelar i hel- och delägda företag under not 26 till balansräkningen². Här redovisas även affärsverkens innehav av aktier i koncern- och intresseföretag, liksom Riksbankens grundfond. För att undvika dubbel redovisning har ESV eliminerat dessa innehav mot summan av den statliga sektorns tillgångar och nettoförmögenhet (se tabell 2).

Delar av det egna kapitalet i Svenska Spel och den föreslagna utdelningen från Systembolaget ingår redan som tillgångar i myndigheternas konsoliderade redovisning, framför allt som upplupna skatteintäkter. Tillgångarna har därför eliminerats mot nettoförmögenheten.

Statens andelar i SAS hybridobligationer har eliminerats mot nettoförmögenheten. Andelarna redovisas som finansiella anläggningstillgångar i myndigheternas konsoliderade redovisning och elimineras för att undvika dubbel redovisning.

² Skr. 2020/21:101, Årsredovisning för staten 2020, Finansdepartementet, 2021, Not 26 Andelar i hel- och delägda företag, s. 263.

AP-fondernas och Riksbankens innehav av statspapper (statsobligationer) har eliminerats för att undvika dubbelredovisning. Innehavet av statspapper har eliminerats med marknadsvärdet mot summan av tillgångarna och skulderna.

Riksbankens valutalån hos Riksgäldskontoret har eliminerats för att lånet inte ska redovisas dubbelt. ESV har eliminerat lånet med av Riksbanken bokfört belopp mot summan av tillgångarna och skulderna.

Vattenfall redovisar sin andel i Kärnavfallsfonden som en tillgång, vilket i sammanställningen har eliminerats mot summan av tillgångarna och skulderna.

Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar i riksbankscertifikat har eliminerats mot summan av tillgångarna och skulderna.

SBAB:s innehav av statsskuldsförbindelser har eliminerats mot summan av tillgångar och skulder.

Tabell 2. Eliminering avseende myndigheternas aktieinnehav (andelar i hel- och delägda företag) och Riksbankens valutalån m.m.

<i>Miljoner kronor</i>	2016	2017	2018	2019	2020
Kammarkollegiet	294 790	325 111	346 310	368 199	415 464
Riksbankens grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Affärsverk</i>					
Luffartsverket	125	90	130	152	357
Svenska kraftnät	287	296	279	289	342
<i>Bolag</i>					
Svenska spel		4 691	4 478	2 690	3 220
Systembolaget föreslagen utdelning		282	180	240	471
SAS, statens andelar i hybridobligationer					2 500
Övriga myndigheter	17	17	0	0	0
Elimineras mot Nettoförmögenheten	296 202	331 470	352 377	372 570	423 354
Andelar i kärnavfallsfonden	36 199	38 591	42 038	45 691	48 270
AP-fondernas obligationer	37 585	42 730	37 753	38 637	35 170
SBAB:s statsskuldsförbindelser	17 746	21 122	21 946	14 627	10 248
Riksgäldens riksbankscertifikat		70 000	33 000	14 952	0
Riksbankens statsobligationer	298 645	353 874	392 063	375 534	374 208
Riksbankens valutalån	256 723	237 905	254 802	192 934	173 791
Elimineras mot Skulder	646 898	764 222	781 602	682 375	641 687
Summa	943 100	1 095 692	1 133 979	1 054 945	1 065 041

1.2 Premiepensionssystemet

Premiepensionssystemets tillgångar ökade med 134 miljarder kronor jämfört med 2019 och uppgick till 1 712 miljarder kronor vid utgången av 2020.

Pensionsmyndigheten ansvarar för både premiepensionssystemet och uppgifter rörande bland annat inkomstgrundad pension och anslagsfinansierade pensionsförmåner. Pensionsmyndighetens verksamhet ingår i den konsoliderade redovisningen i skrivelsen Årsredovisning för staten 2020. De förvaltade premiepensionsmedlen, inklusive de preliminärt redovisade medlen för vilka pensionsrätter ännu inte fastställts, ingår däremot inte i den konsoliderade redovisningen. Dessa medel redovisas i tabell 3. Det gäller även motsvarande avsättning på skuldsidan samt vissa fordrings- och skuldposter med direkt koppling till dessa medel.

Tabell 3. Premiepensionssystemets samlade tillgångar, skulder och kapital

Miljarder kronor	2016	2017	2018	2019	2020
Summa tillgångar	1 062	1 206	1 209	1 578	1 712
Summa skulder	1 053	1 195	1 197	1 561	1 693
Nettoförmögenhet/Eget kapital	9	11	12	17	19
Summa skulder och kapital	1 062	1 206	1 209	1 578	1 712

1.3 AP-fonderna och premiepensionssystemet

AP-fondernas egna kapital ökade med 100 miljarder kronor under året och uppgick till 1 698 miljarder kronor vid utgången av 2020. AP-fondernas tillgångar ökade med 99 miljarder kronor och skulderna minskade med 2 miljarder kronor.

AP-fondernas sammanlagda resultat för 2020 blev en vinst på 132 miljarder kronor. Fondernas samtliga tillgångsslag hade en positiv utveckling. Årets avkastningstal för alla fonder blev 8 procent i genomsnitt.

AP-fonderna ska förvalta svenska allmänna pensionsmedel så att kraven på långsiktigt hög avkastning i förhållande till risk tillgodoses. Varje år avsätts 18,5 procent (och upp till 7,5 inkomstbasbelopp) av löner och andra skattepliktiga ersättningar till den allmänna pensionen. Av dessa medel går 16 procent till inkomstpensionen och 2,5 procent till premiepensionen.

Inbetalningar till inkomstpensionen används samma år till att betala ut pensioner till årets pensionärer. Om det betalas in mer medel till inkomstpensionssystemet under året än vad som behövs till årets pensionärer går överskottet in i AP-fondernas buffertkapital. Om årets inbetalningar inte räcker till årets utbetalningar av pensioner tas i stället mellanskillnaden från AP-fondernas buffertkapital. Alltsedan 2009 har utbetalningarna i pensionssystemet varit större än inbetalningarna, vilket resulterat i ett nettoutflöde av medel från systemet. Det beror på de stora årskullarna som är

födda på 40-talet. Nettoutflödet från pensionssystemet förväntas fortsätta under ytterligare cirka 20 år. Därefter förväntas AP-fonderna åter kunna få ett nettoinflöde.

Inbetald premiepension förvaltas i värdepappersfonder efter individuella val av pensionsspararna. För de personer som avstår från att välja fond placeras pensionsmedlen i Sjunde AP-fonden (AP7 Såfa, statens årskullsförvaltningsalternativ), i de två byggstansfonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond

Pensionsspararna kan välja AP7 Såfa hos Pensionsmyndigheten men den kan inte kombineras med några andra fonder i premiepensionssystemet. AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond kan också väljas separat hos Pensionsmyndigheten och dessa kan kombineras med andra fonder inom premiepensionssystemet. I tabell 4 redovisas dock endast fondens egen verksamhet under Sjunde AP-fonden, det vill säga de medel som placerats i fonden automatiskt, och inte de medel som placerats av pensionsspararna. Till skillnad från de övriga AP-fondernas tillgångar tillhör Sjunde AP-fondens förvaltade tillgångar premiepensionssystemet, det vill säga att de förvaltas för pensionsspararnas räkning. Tillgångarna hos de övriga AP-fonderna tillhör inkomstpensionssystemet.

Tabell 4. AP-fonderna 2020, marknadsvärde

<i>Miljoner kronor</i>	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder</i>	<i>Fondkapital</i>
Första AP-fonden	393 450	813	392 637
Andra AP-fonden	392 436	6 212	386 224
Tredje AP-fonden	432 541	9 567	422 974
Fjärde AP-fonden	452 130	2 681	449 449
Sjätte AP-fonden	45 470	313	45 157
Sjunde AP-fonden	1 239	54	1 185
Totalt	1 717 266	19 640	1 697 626

I den konsoliderade resultaträkningen i skrivelsen Årsredovisning för staten redovisas ålderspensionerna från både inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet som transfereringar. Nettoöverföringen till ålderspensionssystemet och hushållssektorn redovisas under transfereringar.³ Överföringar från AP-fonderna redovisas som intäkter av bidrag.⁴

Åtaganden för ålderspension redovisas inte som en skuld, varken i den konsoliderade balansräkningen i årsredovisningen för staten eller hos AP-fonderna, och påverkar därmed inte redovisad Nettoförmögenhet/Eget kapital.

³ Se även Skr. 2020/21:101, Not 4 Transfereringar, s. 228.

⁴ Se även Skr. 2020/21:101, Not 3 Intäkter av bidrag, s. 226.

Åtaganden i premiepensionssystemet redovisas som avsättningar i Pensionsmyndighetens årsredovisning men inte i årsredovisningen för staten. På samma sätt undantas motsvarande tillgångar vid konsolideringen av myndigheterna.

1.4 Statliga bolag, banker och finansinstitut

I tabell 1 särredovisas statens tillgångar och skulder i statliga bolag, banker och finansinstitut där ägarandelen uppgår till minst 20 procent. Ägande i bolag där statens andel är mindre än 20 procent ingår bland myndigheternas tillgångar. I tabellbilagan Statliga bolag 2020 (som publiceras i anslutning till rapporten) återfinns en sammanställning av nyckeltal för kalenderåret 2020 för bolag med statligt ägande.

I tabellbilagan redovisas de statliga bolagens nyckeltal brutto, och efter elimineringar summerar de till beloppen i sammanställningen över den statliga sektorns förmögenhet (se tabell 1). I tabell 1 ingår endast den del av bolagen som staten äger. Det högre värdet av bolagen i den statliga sektorn i jämförelse med det bokförda värdet är främst hänförligt till Svenska Spel AB. Det bokförda andelsvärdet för Svenska Spel AB uppgår till 1,5 miljarder kronor⁵ men ingår i tabell 1 med 4,7 miljarder kronor. Skillnaden om 3,2 miljarder kronor redovisas i årsredovisning för staten som upplupen skatteintäkt. En närmare redogörelse för bolagens verksamhet och resultat 2020 presenteras i regeringens årliga rapport till riksdagen om statliga bolag⁶.

Totalt ägde staten mer än 20 procent av aktierna i ett sextiotal företag under 2020. Företagens bokförda värde uppgick till 419 miljarder kronor. De sex största företagen är Vattenfall AB, Sveaskog AB, Akademiska Hus AB, LKAB, Telia Company AB och SBAB Bank AB. Tillsammans svarar de för 72 procent av det bokförda värdet, vilket är ett oförändrat procenttal för de sex största företagen föregående år. De tre största företagen Vattenfall AB, Sveaskog AB och Akademiska Hus AB motsvarar 49 procent av det bokförda värdet, en minskning med två procentenheter för de tre största företagen från föregående år.

Den statliga sektorns förmögenhet påverkas bland annat av förvärv och försäljning av företag, omstruktureringar samt bolagens resultat. Under 2020 ökade bolagens totala tillgångar med 136 miljarder kronor, medan skulderna ökade med 86 miljarder kronor och det egna kapitalet ökade med 50 miljarder kronor. Ökningen av bolagens egna kapital beror framför allt på årets vinst för 2020 som uppgick till 28 miljarder kronor, och på poster som redovisades direkt som en ökning av eget kapital på 41

⁵ Se Skr. 2020/21:101, *Årsredovisning för staten 2020*, Finansdepartementet, 2021, Not 26 Andelar i hel- och delägda företag, s. 263.

⁶ Rapport för bolag med statligt ägande januari-december 2020, publicerad 31 mars 2021.

miljarder kronor. Utdelningarna till staten på 19 miljarder kronor har reducerat ökningen.

Den största förändringen bland de statliga bolagen jämfört med 2019 är att Sveaskogs tillgångar ökade med 46 miljarder kronor, vilket motsvarar 112 procent av balansomslutningen. Ökningen beror på att Sveaskog från och med det fjärde kvartalet 2020 tillämpar en ny värderingsmetod för bolagets skogstillgångar. Effekten har blivit att det samlade värdet på skogstillgångarna mer än fördubblats. Bolagets skulder ökade med 11 miljarder kronor. Skuldökningen förklaras framför allt av den uppskjutna skatteskuld som redovisats till följd av omvärderingen av skogstillgångarna.

SBAB:s tillgångar ökade med 36 miljarder kronor, vilket motsvarar 8 procent av balansomslutningen. Utlåningen till allmänheten ökade med 39 miljarder kronor och uppgick vid utgången av 2020 till 423 miljarder kronor. Det är såväl bolånen som utlåning till företag och bostadsrättsföreningar som har ökat. Bolagets skulder ökade med 34 miljarder kronor under året och uppgick till 488 miljarder kronor vid utgången av 2020. Skuldökningen består till stor del av emitterade värdepapper, som ökade med 20 miljarder kronor (7 procent) till 324 miljarder kronor. Ökningen av de emitterade värdepappren avser obligationer i svenska kronor, som ökade med 32 miljarder kronor. Obligationer i utländsk valuta minskade med 16 miljarder kronor. Inlåningen från privatpersoner ökade med 3 miljarder kronor (4 procent) och uppgick totalt till 95 miljarder kronor vid årsskiftet. Inlåningen från företag ökade med 1 miljard kronor (4 procent) och uppgick till totalt 31 miljarder kronor vid utgången av 2020.

1.5 Riksbanken

Ett stort antal penningpolitiska transaktioner genomfördes under 2020 i syftet att mildra coronapandemins effekter på svensk ekonomi. Dessa transaktioner ändrade balansräkningens sammansättning och medförde att balansomslutningen ökade kraftigt mellan åren. Riksbankens tillgångar ökade med 394 miljarder kronor under 2020, främst till följd av att Riksbanken köpte bostadsobligationer till värde av 217 miljarder kronor. Utlåning till kreditinstitut i Sverige bidrog till tillgångsökning med ytterligare 167 miljarder kronor. Av dessa medel avser 164 miljarder kronor vidareutlåning till företag.

Skulderna ökade med 412 miljarder kronor. Ökningen beror framförallt på Riksbankens redovisning av inlåning över natten, s k inlåningsfacilitet. Det är inlåning som Riksbanken har gjort från sina penningpolitiska motparter i samband med tillgångsköp och övriga penningpolitiska transaktioner.

Det egna kapitalet, inklusive årets resultat och värderingskonton, minskade med 18 miljarder kronor till 147 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på årets negativa resultat samt utdelning till staten på 5 miljarder kronor.

1.6 Den statliga sektorn 1992–2020

I slutet av detta avsnitt visas diagram med tidsserier för den statliga sektorn. Diagram 1 speglar utvecklingen från och med 1992 för den statliga sektorns samlade nettoförmögenhet i kronor och som andel av bruttonationalprodukten. Diagram 2 visar de olika organisationernas tillgångar, skulder och nettoförmögenhet. Diagram 3 speglar förändringen av den statliga sektorns nettoförmögenhet och BNP-utvecklingen.

Tidsserierna presenteras i löpande priser och bygger på de årsredovisningar för staten som publicerats varje år sedan 1993/94. De första åren tog Riksrevisionsverket fram årsredovisningen. Sedan 1998 publiceras den i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten som lämnas till riksdagen senast den 15 april. Cirka en månad tidigare, senast den 15 mars, publicerar ESV två rapporter med underlag till årsredovisning för staten på myndighetens webbplats.

Redovisningen för myndigheterna följer bokföringsmässiga principer som i så stor utsträckning som möjligt har hållits konstanta över tiden. Principerna har dock successivt utvecklats under åren, vilket är mest tydligt fram till år 2000. Det innebär att det är något svårare att göra jämförelser för tiden före 2000 jämfört med efterföljande år.

Skatteintäkter har redovisats fullt periodiserade från och med 2006, med ändrade jämförelsetal för 2005. Dessförinnan redovisades skatterna kassamässigt⁷. Redovisningsmetoden för upplupna skatteintäkter vidareutvecklades under 2018, vilket innebär att skatter som debiteras efter bokslutstidpunkten tas upp som en upplupen intäkt från och med 2018. Innan dess ingick posten i en ackumulerad periodiseringseffekt som uppkommer när de beräknade intäkterna för det aktuella året jämförs med de skatter som har debiterats och bokförts vid bokslutstillfället. Förändringen medför ett brott i tidsserien över statens nettoförmögenhet.

Från och med 2012 ändrades redovisningsprinciperna för statsskulden. Från och med 2015 värderas de finansiella instrument som innehas för att generera avkastning till verkligt värde, som bestäms utifrån marknadsvärdet. Dessutom redovisas Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning brutto från och med 2015. Det ökade

⁷ Periodisering innebär fördelning av utgifter och inkomster till den period då resursen förbrukats (kostnad) eller då prestationen utförts (intäkt). Syfte med periodiseringen är att beräkna ett ekonomiskt resultat för en specifik redovisningsperiod. Kassamässig redovisning innebär att utgifter och inkomster redovisas i samband med utbetalningar och inbetalningar, oavsett vilken period dessa avser.

tillgångs- respektive skuldsidan med 30 miljarder kronor för 2015. Jämförelsetalen för 2014 har justerats för båda förändringarna.⁸

Sammanställningen i tidsserierna i övrigt bygger också på de ingående organisationernas officiella årsredovisningar.

De statliga bolagen tillämpar främst IFRS (International Financial Reporting Standards), men till en del även svenska redovisningsprinciper. De finansiella bolagen redovisar enligt lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, men anpassar dock sin rapportering för att möjliggöra konsolideringen.

Riksbankens guld och värdepapper värderas till marknadsvärde. Fordringar, tillgodohavanden och skulder redovisas till nominellt värde. I övrigt baseras redovisningen på anskaffningsvärdet.

AP-fondernas tillgångar och skulder har värderats till marknadsvärde från och med 1999. Dessförinnan värderades tillgångarna och skulderna till anskaffningsvärde.

⁸ Placeringspolicyn för Insättningsgarantifonden och Kärnavfallsfonden ändrades under 2014 och medger sedan dess att affärer med återköpsavtal (repor) ligger öppna över bokslutsdagen. Dessa redovisas dock netto. Bruttobeloppen är 62 miljarder kronor för 2014, 55 miljarder kronor för 2015, 67 miljarder kronor för 2016, 76 miljarder kronor för 2017, 78 miljarder kronor för 2018, 65 miljarder kronor för 2019 och 70 miljarder kronor för 2020.

Diagram 1. Den statliga sektorns samlade tillgångar, skulder och nettoförmögenhet samt nettoförmögenhet som andel av BNP

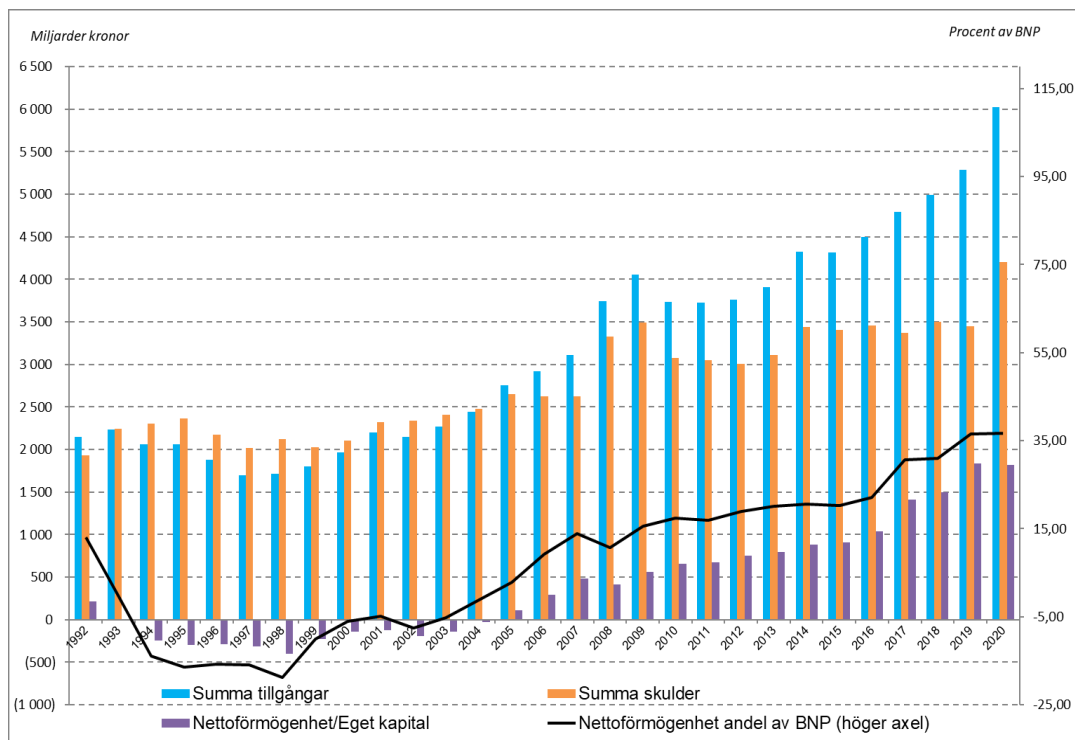

Diagram 2. Den statliga sektorns samlade nettoförmögenhet per organisation

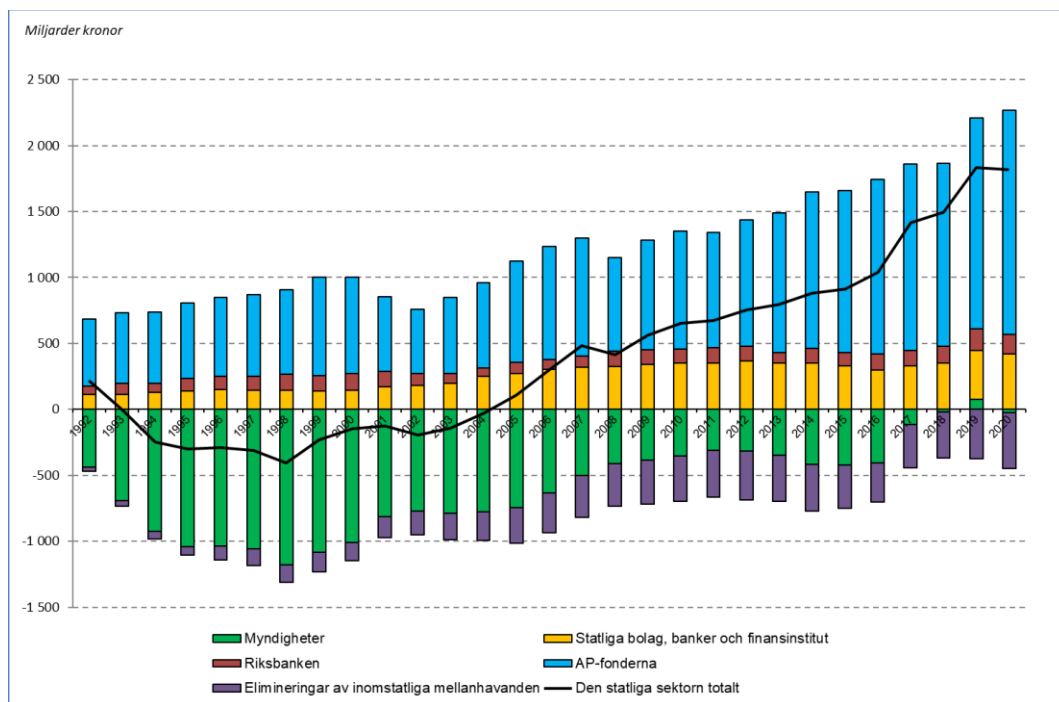
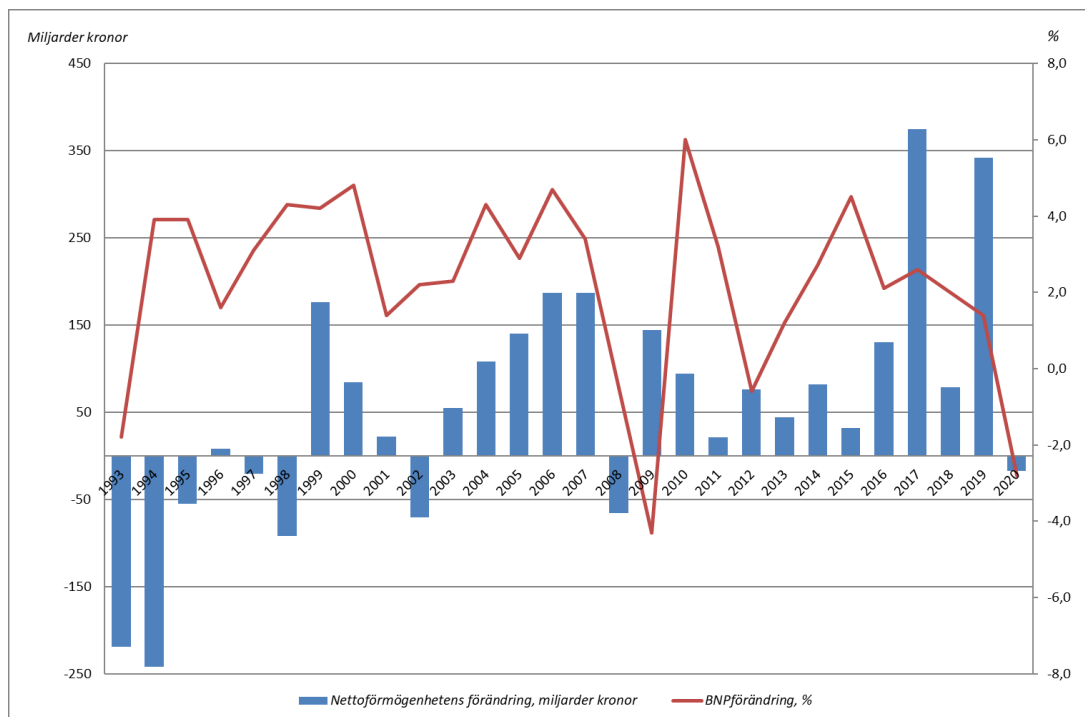

Diagram 3. Nettoförmögenhetens förändring för den statliga sektorn och BNP-utvecklingen

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.